

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSERE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI Dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések ju-
tányos árban fölvétnek. — Kéziratokat nem
adunk vissza.

A világ legbecsesebb evangéliuma.

A vallásos lények egyik társaságának sem volt soha ihletettebb evangéliumok, mint az unitáriusoknak van. Nincsen enél reményteljesebb, világosabb, föl- és körültekintőbb, a bánatban vigasztalóbb, a halál tudatában bátorítóbb, erősítőbb s az életben nemesre ösztönzőbb. A világ nagy vallásait követők közül valószínűleg kevesen kételkednek abban, hogy a kereszténység a legmagasabb rendű. Ámde az unitarizmus abban gyökerezik, a mi a kereszténységben is a legmagasabb.

Mi a legmagasabb a kereszténységben? Mihez ragaszkodhatik a legtovább minden gondolkozó, levert lélek még akkor is, ha minden egyéb elvétetik tőle? Mit jelentett ki maga Jézus is a legbecsesebbnek? Az isten-emberiség eszméjét. Az ember, gyermek; az Isten szülő; az Isten atya, s az ember fiu. Ezen magas eszmékben az Isten és az ember egyesül. „Én és az én Atyám egyek vagyunk!“ „Egy ember sem képes azokat kitépni az én Atyám kezéből“ Ez az a magasztos és ihletett hit, kísérve modern korunk felszabadult okossága és növekedő ismerete világosságával, mely meghatározza az unitarizmust. Könnyű belátni, hogy ebben van nekünk evangéliumunk minden osztályra s minden emberre nézve. Ez az evangélium jön a tudatlanhoz, hogy tudományt hozzon — tudományt, mely igazság és élet Ez szól a babonáshoz, hogy hozza a világ, élet és Isten ésszerű felfogását s ekép elűzzön az emberek eszéből ezer káros árnyékot.

Ez jön az érzéki emberhez, hozzá, a ki anyagi célokért s aljas kedvtöltésekért él csupán, hogy azt mondja neki: „Szégyeld magad! Ez állati élet, melyben te élsz! Hagyd el azt! A te természeted nemesebb, a te lehető rendeltetésed magasabb ilyen lealjasodásnál.“

Ez jön az öntudatos gonosztevőhöz, így szólván: „Allj meg! Térj vissza! Szűnjél meg rosszat tenni, tanulj jót cselekedni! Tanuld meg, hogy a mit az ember vet, azt fogja aratni is,“

A szegényhez jön az és így szól: Te az Isten gyermeke vagy, ha szegény ember vagy is. Vigasztalódjál azért s örködjél a legkomolyabb vigyázattal. az elme, szív és jellem gazdagságán, melyet tőled semmi szerencsétlenség el nem vehet.“

A száműzöthöz jön s végtelen gyöngédséggel ezt susogja! „Az Isten szeret téged. És pedig nem azért, hogy valaki éretted meghalt, hanem: Szeret Ő téged saját magadért. Légy tehát méltó az Ő szeretetére!“

Jön a kétségbeesetthez s mondja neki, hogy ő boldog, mert van örökkévaló remény.

Jön az árvához, hogy vékony, lassu szóban sugja fülébe:

»Nincsen halál, nem szól enyészet
A sir hideg göröngyiről.
Csak por, mit porrá lenni késztet,
Csak az alak, mit eltöröl!«

Jön a kis gyermekhez, nem azért, hogy ifju életüket megkeserítse, az Istenről a halálról, az ítéletről, az égő pokolról, az elveszett lelkekről való félelmetes eszmékkal, sem pedig azért, hogy azt mondja nekik: „A ti természetetek teljesen meg van romolva, ti a kárhozat gyermekei vagytok, ti nem tudjátok még az Istent is szeretni, míg új természet nem adatik nektek “ Jön hozzájuk, hogy szeretetteljesen karjaira vegye őket, mint a Mester tette, és megáldja őket.“

Jön az a mi napjainkban a sokasághoz, kik elfordulnak a kereszténységtől, észszerütlen, kegyetlen, lealjasító dogmáiért (a biblia csalhatatlansága, elválasztás, elkárkozás, helyettes-elég-tétel, örök pokolért). Jön, hogy visszanyerje őket a vallásnak, mutatván nekik egy észszerű vallást, mely meg van tisztítva e sötét tanoktól, a mely méltó minden művelt és szabad elme tiszteletére, s a mely jogosan igényelheti benső szépsége, értéke s az embereken való segítségénél fogva minden férfi és nő jóváhagyását.

Jön minden emberhez, gazdaghoz és szegényhez, nagyhoz és kicsinyhez, tanulókhöz, és tanulatlanhoz, hogy előre értesítse őket komolyan a pokolról. arról a pokolról, mely mindnyájunkat veszélybe dönt, azon félelmetes pokolról, mely gyűlöletet, önzést, bujaságot, büszkeséget, szenvedélyt és mindenféle bűnt teremt a lélekben, melyben azok uralkodnak; s jön minden emberhez, hogy megnyerje őket a mennynek, a szép s

való mennynek, mely szeretetet, bizalmat, megbocsátást, türelmet és tisztaságot viszen minden emberi szívbe, a hol ezek lakoznak.

Igy látjuk mi, hogy a vallás, a melyet az Isten ajándékozott nekünk azért, hogy neveljen és műveljen minket, elfoglalja az első és legfontosabb helyet a misszionáriusi munkában, s lesz egy valódi evangélium és pedig az evangélium mindenkire nézve.

És így úgy látszik, hogy abban az észszerű, megtisztított kereszténységi alakban, a mely kezd megjelenni sok helyt és sok név alatt; de a mely talán a legjobban az unitárius név alatt ismeretes, a mi korunk törekszik, hogy megtaláljon egy valódi, egy élő evangéliumot, egy minden emberre szóló evangéliumot, egy evangéliumot, mely tele van reménnyel, a legnemesebb ösztönzésekkel a legünnepélyesebb melegséggel; egy evangéliumot, mely a multból, minden jót megtart s ugyanakkor a jelen minden isteni kijelentéseit üdvözli; egy evangéliumot, a mely egyszerre felvilágosít és imára hív, a mely haladó és gyakorlati, észszerű s egyszersemind Jézus legmélyebb tanításaival összhangban van s arra törekszik, hogy egyesítse az emberek legmélyebb szükségeit, a vér, az öntudat s a szív szükségeért. Nem üdvözölhetnek-e a gondolkozó s legkomolyabb férfiak és nők mindenütt egy ilyen evangéliumot, melynek valamely őszinte, megbecsülhetetlen értéke van s őket bátorsággal, önfeláldozással s örömmel szenteli meg, embertársaik közt végzendő munkáikban?

Angolból: Fazakas Lajos.

A könyv.*

2-ik közlemény.

Szabadelvű vallásos gondolkodás a XX-ik század kezdetén.

Angolból fordították: Az unitárius lelkészek és tanárok.

Különös könyv! Alig kétszázötven oldal, ára nincsen; csöndben, szerzők megnevezése nélkül lép a világba és telve van a legszebb, legnemesebb és legszabadabb eszmékkal, melyek csak az emberi szellem haladásáért küzdő emberek szívét megdobogtathatják. Pedig már maga a cím paradoxonnak látszik! Hát lehet vallásos gondolkodás szabadelvű, és lehetséges-e a XX. század elején, a positivus tudományok és a dogmatikus theologia elkéseredett küzdelme közepett szabadelvű és vallásos egyszerre a gondolkodás? Nem olyan Demkő „erkölcsös tudományosság” példájára megszerkesztett fából vaskarika-e ez is?

* Nagy szerencsémnek tartom, hogy a múlt számban a Könyvről elmondott bevezető soraimat az ott jelzett mű ismertetésével folytathatom, s nem is a magam, hanem egy más vallásu ifju ember gondolatait közölhetem.

Nem! A könyv minden lapja, minden sora és minden betüje azért küzd, azt bizonyítja, hogy van, hogy kell lenni szabad-
 elvü vallásos gondolkodásnak a XX-dik század elején is, hogy
 küzdeni kell a hitetlenség scepticismusa és a dogmatikus hit-
 tanok középkori sötétsége ellen egyaránt, fent kell tartani a
 hitet, mert ez az emberi lélek nélkülözhetetlen követelménye,
 de reformálni kell a vallást, mert ez a kor égető követelménye.
 És ezt a forradalmi jelszót egyházfők, teológusok, papok és
 tanítók hirdetik; Európa és Amerika legkiválóbb hittudósai so-
 rából angol, amerikai, ausztráliai, német, francia és belga hon-
 polgárok állanak a mozgalom élére és a legarravalóbb, hogy
 úgy mondjam, legszakértőbb elmék boncolják és indokolják a
 szabadelvü gondolkodás terén is. Nem „hitetlen bölcselők“, vagy
 „atheista természettud sok“. nem „laikusok“, vagy „elvakult
 forradalmárok“, hanem maguk az „Ige hirdetői“, kik a hit for-
 rásánál élnek, kiknek egész nevelése, egész élete a hit ápolásá-
 ban és ápolásával telt el: ezek a „vates“ ek maguk hirdetik, hogy
 szellőztetni kell a múltak dohos levegőjétől fojtó leheteti temp-
 lomokat, hadd jöjjön be szabad levegő, a szabad természet, a
 szabad napsugár, nehéz tömjén illat, sáppadt oltári méceses fény
 helyébe Fiat lux!

Mint a könyv bevezetésében a magyar fordítók egyike
 Ferencz József unitárius püspök írja „Az ámerikai unitárius
 Társulat“ 1900. évi jubilláris gyűlésén, Bostonban, a különböző
 országokból és egyházakból összegyűlt férfiak és nők, arra a
 gondolatra jöttek, hogy nemcsak ilyen alkalommal és ily kere-
 tek között, de állandóan létező társulatban és gyakrabban össze-
 jövő értekezleten találkozzanak, hol gondolataikat kicserélve
 meggyőződéseikben megerősödjenek s egyszersmind a szabad-
 elvü és a kor szellemének megfelelő vallásos felfogást minél
 szélesebb körben terjeszthessék. Így alakult meg „Az unitárius
 és más szabadelvü vallásos gondolkozók és munkálkodók nem-
 zetközi Tanácsa“ „(The international council of unitarian and
 other Liberal Religious Thinkers and Workers.)“ E tanács már
 1901-ben Londonban, 1903-ban pedig Hollandiában tartott össze-
 jöveteleket s az első, a londoni összejövetelen elhangzott elő-
 adások Bowie W. Copeland összegyűjtésében ebben a fenti cím
 alatt megjelent kötetben láttak napvilágot. A második össze-
 jövetelen tartott előadások gyűjteménye is, magyar kiadásban
 hozzáférhető már, sőt készül a harmadik is.

A könyv belső tartalmáról, az előadások címéről, irányá-
 ról és szerzőikről kellő fogalmat alkothatunk, ha csak a legki-
 válóbbakat (értvén ez alatt a modern gondolkodásnak legjob-
 ban megfelelő munkákat) felsorolom. Így mindjárt az „Elnöki

megnyitó“ Carpenter J. Estlin oxfordi tanártól megnyitja előttünk a szabad vallásos gondolkodásnak azt a széles perspectíváját, melyben nem a dogmák és rithusok béklyói által, de a természeti törvények észszerű logikájával vezettedik az ember az erkölcsös élet biztos utjaira. Ily kijelentések, mint: „Istent lélekben és igazságban kell imádnunk!“ vagy „A jövő vallása nem függhet egy könyvtől, ha mindjárt az új testamentumról volna is szó; annál kevésbé a hivatalos papságtól“ avagy: „Az erkölcsiség nem függhet többé természetfeletti módon kijelentett rendeletektől“ mind oly sarkalatos tételei a huszadik század szabadon gondolkodó embere hitének, melyeket egyaránt hirdet Haeckel a természettudós és Carpenter a theologiai tanár.

Éppen ezért végtelenül örvendetes látni, hogy hasonló szellemben, mondhatni forradalmi hangon, mély lélektani és igaz természettudományi ismeretek alapján íródtak a többi előadások is: „Korunk vallási válsága“ dr. Pleiderer Ottó berlini tanártól; „Az élet lelki tényezője és a modern materialismus“ dr. Drumond Jakabtól, az oxfordi Manchester college igazgatótól; „Rokonszenv a vallások között“ S. M. Crotherstől Cambridge; valamint a vallásos gondolkodások történelmi vázlatai és bírálatai is ugy az angol, mint amerikai, francia, német, orosz, ausztráliai, olasz, belga, svájci, olasz és hollandus különböző egyházak tanaira és azoknak reformálására vonatkozólag.

Valami szokatlan érzés lepi meg az ember lelkét, mikor ezeket az új gondolatoktól és merész, kissé talán túlságosan idealista eszmétől telt előadásokat olvassa. Az emberi léleknek, bármennyire eltompította is azt az élet és bármennyire józaná is tette azt a tudás, mindég marad egy zugocskája, melyben megőrzi, talán önönmaga előtt is indokolatlan módon rejtegeti gyermek hangulatainak, esetleg őseitől öröklött, esetleg az emberi léleknek természettől fogva vele járó mysticismusát; annak a szükségét, hogy valamibe higgyen, hogy valamit tökéletesnek, idealképnek, szentnek tarthasson. És mikor a tudás, a positivus természet és társadalom tudományok a hit mezején igyekeztek törvényeiknek érvényt szerezni; bármennyire megvultunk is győződve a törvények igaz és szükségszerű voltáról, mégis éreztünk lelkünkben valami disharmoniát, emberi mivoltunk önkénytelenül is tiltakozott, a hitnek profanálása ellen, épp oly mértékben, mint a hogy tiltakozott az egyháznak és dogmáknak túlkapásai, a fanatismusnak és ál-vallásosság malasztjának jogtalan térfoglalásai ellen. A tárgyalt munkának éppen az a vonzó ereje, hogy oly módon tud reform terveket állítani a szabad vallásosság számára, mely a hitet egyáltalában nem sérti; oly eszközökkel épít új templomot, új, szabadabb eszmék szá-

mára, hogy ezek mellett nem halljuk a régi templomok összeomlásának robaját, nem látjuk az összeomló templomok romjai közt az agyonzúzott régi szentségeket és az utolsó papokat.

Úgy érezzük, mintha e könyvben foglalt eszmék első sugarai volnának annak a felkelő napnak, mely lassan-lassan felemelkedik a mai kor derengő homálya fölé s egyesítve a tudományok világosságát, a hit melegévszál áldásos termésre képesíti a jövő idők generációját.

Dr. Péterfi Tibor

Murányi Farkas Sándor költeményei.

Kevesen vagyunk Nem csoda hát, hogy kevés írónk s még kevesebb költőnk van S a mellett olyan mostoha is a sorunk. A kibben fölszillan a tehetség, vagy hamar elhunynak, (Végh Mátyás, Rédigér) vagy elnémulnak, mint már oly sokan.

Murányi Farkas Sándor az egyedüli ki ifju kora óta, s bizon annak már jó ötven éve, pengeti a lautot. Nem sokat irt, mert nehéz élete volt, s kemény szolgálata.

Hol katona, hol meg közhivatalnok, kis fizetés mellett.

Egyik pályát sem szeretik a műzsák.

S M.-Farkas Sándor mégis megmaradt annak a minek született: idealis gondolkozásu, tiszta magyarérzelmü, nagyratörő és kitartó munkás embernek. Munkája mellett szolgálta muzsájának is. Tudott szeretni, mint ifjú, tudott búsongni, mint magyar és tudott hinni, mint vallásos ember. A szerelem, a haza és a vallás tüzhelye mellett fölmelegedett és melegített sokakat! Százakat és ezreket.

Mi unitáriusok nagy hálával tartozunk a Murányi Farkas Sándor költészetének, mert nagy Dávid Ferenczünket ő tudta megénekelni, úgy hogy mindnyájunknak szívéhez szóljon s föl-emeljen a hódoló tisztelet magas szószékére.

Hogy mennyire idealista ember, akkor mutatta meg, a mikor egy hosszú élet keserves munkájával szerzett tőkét följajánlotta palástdíjnak a Dávid Ferencz utódai, mostani papnővédek számára. Az ifju papok valamiképpen szeretnék volna le róni hálájokat s nem engedtek nyugtot az öreg poétának, míg át nem adta nekik költeményeit. Megtörtént. Most már sajtó alatt van a rendkívül érdekes és tartalmas gyűjtemény: ötven esztendő költői termék válogatott darabjai. Mi már láttuk, ismerjük szívből örvendezünk, hogy rövid idő alatt mások is gyönyörködhetnek benne

Mert hisszük, hinnünk kell, hogy az „Unitárius Közlöny“ olvasói kik már majdnem husz éve olvassák Murányit, most már nem fogják sajnálni az egész kötetért a két (2) koronát.

Az előfizetési ivec ki vannak bocsátva. Azokat töltsük ki és küldjük be szeptember 10-ig.

A ki ilyet nem kapott vagy a 2 kor. beküldésével, vagy egy levelező lapon rendelje meg azonnal.

Bemutatjuk egyik darabját, a mely régen készült s mégis mintha a mai időre írta volna, de elébe állítjuk képét.

MURÁNYI FARKAS SÁNDOR.

Isten áld meg a magyart!

(1860 aug.)

A nemzetek, népek atyja,
E jó népet sem feledte.
Kinos, hosszú éjszakáin
Híven virrasztott felette

S azt a titkos hó imát, mit
 Álmában a lázas ajk
 Elrebegett, meghallotta:
 »Isten áld meg a magyart!«

Hogy álmunkból ébredtünk,
 Még sötét volt láthatárunk,
 De egy fény mind közelebb jött,
 Mit úgy lestünk, mit úgy vártunk.
 A *hajnal* volt... s megérkezvén
 Zenge minden háladalt;
 S im az ég is visszazeng rá:
 »Isten áld meg a magyart!«

Zeng most e dal völgyön, bérczen,
 Szívbe szívből, ajkról ajkra,
 S négy folyam közt *egy gondolat*
 Millió szív gondolatja,
 Millióknak gondolatja,
 Melyet eddig éj takart,
 Felsiet a hit szárnyain:
 »Isten áld meg a magyart!«

Bölcsődal lett a szép magyar
 Anyahonlány édes ajkán,
 Csecsemőjét kisededét, e
 Dallal ébresztvén, altatván . . .
 Oh mi szép lesz, hogyha szólni
 Kezd a kiseded ajka majd —
 S először is azt gyűgyögi:
 »Isten áld meg a magyart!«

Ifjainkban, ősapáink
 Szelleméről ég a lélek,
 Keblökben a honszerelme
 Olyan nagy, hogy alig fér meg.
 S milyen büszkék, daliásak!
 Hogy nem félik a *vihart* . . .
 Hogy várják, hogy bár jőne már:
 »Isten áld meg a magyart:

Aratóból szép leányok
 Jőnek haza, dalolgatnak
 Az esti szél szintugy örül,
 Ha egy hangot el-elkaphat.

Hol tanultak, honnan vették
 Azt a fájó, méla dalt . . . ?
 Tán a zengő pacsírtáktól . . . ?
 »Isten áld meg a magyart!«

Véneink is mintha újra
 Ifjuságuk napját élnék,
 Lelkeikben annyi tűz hogy
 El sem hinnéd . . . nem is vélnéd,
 Uj erőt ad ama *hítség*:
E hit erős és megtart —
 »Magyarország nem volt, de lesz:«
 »Isten áld meg a magyart!«

Kisdedeknek, ifjak, vének
 Ajkán zeng az imaének.
 Fű, fa, virág honszerelmünk
 Nagy csodáiról regélnek.
 Palotáink, kunyhóinkban,
 Egy szív, lélek s akarat . . .
 Óh lehetlen, hogy az Isten,
 Meg ne áldja a magyart!

Én hiszem, hogy érne fogunk,
 Érnünk *kell* szebb s jobb időket.
 Teljesüve lesznek miket
 Profétáink jövendöltek.
 Nem halunk meg míg az *egység*
 Lánca minket összetart . . .
 Óh maradjon *igy* örökké . . .
 »Isten áld meg a magyart!«

Oh hallgasd meg nemzetünknek
 Istene, e nép imáját,
 Hajnalára küldj *napot* is,
 Mely ne lelje soha siriát . . .
 S mely bennünket sujtni készül:
 Fogd fel . . . fogd fel azt a kart . . .
 Légy mi nekünk *erős* várunk . . .
 »Áld meg Isten a magyart!«

Elnökünk gyásza.

Kevesen vannak a kik nem tudják már a szomorú hirt, de egy sincsen közöttünk, a kinek szíve ne sajogna, mintha meg volna sebezve, midőn újra eszébe jut, hogy báró Petrichevich-Horváth Ferenc a D. F. E. elnökének egyetlen fia meghalt jul. 2-án. Minden szülő fájlalja gyermeke elhunytát és nem talál vigasztalást, mert az a kit annyira szeretett, a kinek szívesen oda adta volna életét is, már többé nincsen.

Minden jó magyar ifju elhunytá csapás az egész hazára, mert kevesen, vagyunk, s még kevesebben olyanok, a kiknek jövőjéhez bizonyos reményt lehet fűzni. Sok ifju harcolt az étellel a megélhetésért, s nagyon sok ebben a harcban vérzik el, a nélkül, hogy bárcsak egy csatából került volna ki győztesen.

Tragikus haláluk fáj, de legalább megtudjuk magyarázni magunknak azzal, hogy korán kezdették s korán végezték, de midőn sem okot, sem magyarázatot nem találunk a halálra, perbe szállunk önmagunkkal, a sorssal, az étellel s a halállal is.

A P. Horváth Ferenc halála váratlan, megokolhatlan és kegyetlen volt, olyan, a milyen nagyon ritkán fordul elő.

Egészséges, jól fejlett, ép és erős, 22 éves ifju. Ifjuságát nem töltötte hiába, mert lelkét mivelte, testét edzette. Szükséget nem ismert, mert vagyonban s szívből gazdag volt. Az életre nem volt készületlen, mert atyja ott neveltette az iskola falai között, hol tanuló társai az egyszerű székely ifjak nőttek föl fegyelemhez, rendhez és önmérséklethez szokva. Bármelyik oldalról vizsgáljuk P. Horváth Ferenc az életnek és az életre volt előkészítve, tehát halálát kegyetlennek és váratlannak méltán mondhatjuk. S mind ez a fájdalmas érzés és nyugtalanító gondolat csak az ifju ember elvesztése fölött támad.

De a midőn a Petrichevich-Horváth-családnak ily szép reményű tagja dől ki, akkor az unitárius egyház egyeteme ölt gyászt, mert ez a család olyan volt a sokat üldözött egyházban, mint az erős várfal az ostromolt város körül. Az elhunyt ifju Horváth lett volna egyik magas tornya e várnak. Bizony sirhat az unitárius Sion mint Dávid az ő szeretett barátja, Saul király fia Jónathán fölött:

Nagy keserűségben vagyok éretted édes Jónathán.
Felette igen kedves voltál nekem.*

Az édes szülők bizonynyal nem hallják meg a vigasztalás szavait, oly nagy a bánatuk, de lássák meg a fájdalom köny-

* Jónathán = Isten ajándéka.

nyüit az egész unitárius egyház arcán s tudják meg, hogy együtt szenvedünk.

Hogy mily nagy volt az unitárius egyház vesztesége, az mutatkozott a temetésén, melyre Kolozsvárról a főt. püspök ur családja, a tanári kar, és az egyházi tanács tagjai csaknem mind megjelentek. A Dávid Ferenc-Egylet és a tanári kar korszorut helyezett a koporsóra. Megrendítő volt az elfojtott fájdalom, mely a gyászoló család tagjainak arcán dült. Főgondnokunk, kinek a közügyekben egy váratlan rossz fordulat könnyűt csal szemébe, férfias türelemmel viselte szörnyű fájdalmát; az édes anya szeme rátapadt arra a kemény koporsóra, hogy visszatartsa a sötét kriptá ajtajától. A kedves testvérek mint a szomorú fűz hajlott lombja átölelték, hívták vissza. Az egykori tanuló társak és jó barátok uevében megszólalt az erős ifjú hang is de mindhiába: eltemettük s többé nem siratjuk magunkat, hanem kívánunk neki csöndes nyugodalmat.

Búcsúszó.

(Mondotta Péter Ödön unitár. papn. a P. Horváth Ferencz br. temetése alkalmával; F.-Zsuk, 1906. jul. 4.)

Itt állok végső útnad utolsó pihenő helyénél s egy pár búcsúszót intézek hozzád távollevő osztálytársaid nevében drága halott, szeretett barátom.

Fájdalmas érzés tölti be keblemet, midőn így kell, hogy lássalak téged, ki nemcsak mélyen gyászoló szeretteidnek, hanem nemzetünk s kicsiny egyházunknak is reményvirága valál. Hozzád fűz a diák évek sok édes emléke, a szeretet és tisztelet vasnál erősebb lánca, mert te voltál ifjúságunk dísze, koronája. Mint serdülő ifjú jöttél hozzánk, — magas úri házból, — egyszerű tanulók közé, hogy velünk karöltve gyűjts ékes virágokat a tudományok hímes mezején Nemes lelked oly nagy melegséget sugárzott reánk, hogy a ki legelőször látott téged, nem nézhetett úgy rád, hogy szeme és szive meg ne nyugodjék rajtad, és a ki téged megismert, nem tehetette, hogy szavaid és tetteid érdektelen vegye, nem tehetette, hogy lelke hozzád ne vonzódjék. Benned, test és lélek, vonzó erővel birt, s arra mutatott, hogy te kedves vagy Isten és emberek előtt; annak kellett lenned, mert rajtad függött minden szem, érted dobozott minden szív, mely kicsiny egyházunk kebelében van.

Fájó érzés tölt be mindnyájunkat, mert hihetetlen az a gondolat, hogy te nem vagy többé. Te, a ki szeretteid gyönyörúsége, a családnak kincse, szemefénye valál; te, aki egyházunk vezetésére voltál hívatva, futó csillagként tűntél fel

közöttünk. Jöttél megmutatni fényed, csillogásod, s aztán eltűnsz, amint közénk jövél, hogy többé ne lássunk.

Oh mily nagy hézag a te üres helyed! Oh mily keserves a gondolat, hogy a reménység napjai ily hamar elmultak. Valóban nagy veszteség a te váratlan halálod, mert benned hazánk és egyházunk egy szövétnek gyanánt fénylő felvilágosult ifjúval kevesbedett. Oh mennyit vesztettünk benned. Mily nehéz a válás! Koporsódat hálánk s áldásunk kíséri, de fájdalomba veszve s koszoruidon könnyeink csillognak. Válnunk kell, mert minket hívnak kötelességeink, de magunkkal visszük drága emlékedet, s szívünkbe vesszük azt kitörülhetlenül. Vedd hát búcsúzóink: Pihenj csöndesen! Isten veled! Isten veled!

Kik tanítsák a vallást az elemi iskolában.

(Válasz Pálffy Ákos tanító urnak.)

Mielőtt e szép fürdőre feljöttem, meglehetősen harcias kedvben voltam a tanító urnak a „Közlöny“ 7-ik számában megjelent cikkét olvasva. Ha azonban a napokban időm engedi a válaszírást, nem lett volna az ily enyhe, hanem méltó a méltatlan támadáshoz és méltatlan hozzám és tölem. De most, hogy láttam és látom folyton a természet e bámulatkeltő tájkát végtelen fényveszengetegekkel, csodaforrásaival, megengesztelődött lélekkel, nagyon röviden megjegyzem az alábbiakat:

Első szavam illeti a szerkesztő urat.

Ugy-e kedves szerkesztőnk, hányszor mondtam, irtam, kértem, hogy a beküldött cikket szóról-szóra, idején, vagy inkább semmikép, a folytatást a következő számban, az esetleges választ rögtön rá adja, vagy inkább sehogy se.

Hogy a jelen esetben is ezek ellenkezője történt, következtetése, hogy egy legártatlanabb kis megjegyzés így elmérgezedhetett s mint a közgyűlésünkön jelen volt tanítók hangulatából láttam, az egész tanítói kar sértve érzi magát.

Mind a mellett, hogy a szerkesztő „felelős“ a lapjában megjelent dolgokért s így kivált jelen esetben inkább őt illeti a vád és gáncs, mentségemre szolgáljanak a következők:

En e cikket folytatásával együtt oly régen beküldöttem volt. Még akkor, mikor sok helyen nem akarták a törvény világos rendelete ellenére a tanítók a vallástaniat a lelkésznek átengedni. Hogy akkor nem jött a lapban, fel sem tűnt, de annál jobban meglepett, mikor sok esztendő múlva jön e „kivonat“ folytatás nélkül. S még ráadásul rá a tanító ur „válasza“ több, mint egy év múlva. Nemcsak más, de magam is megfeledeztem a „választ“ provokáló cikkem tartalmáról s mind-

addig, míg a „Nők Világa“ 1905. évi 4. számát meg nem ke-
restem, a sérelmesnek vett közleményt el nem olvastam, én is
elitéltem magamat, hogy egy olyan szellemű cikket írhattam,
mely ilyen választ hív ki. Hogyne gondolna Isten tudja milyeu
hangu támadásra az, ki nek bármi okon nincs módjában azt így
későn újra olvasni!

Azoktól, kik időt és fáradságot vettek maguknak e régi
számot újra átnézni, kérdem, találtak abban még a megjelent
kivonatol alakjában is azt a sértő, vádló hangot, mely ellenem
bőszítette a tanító urakat s melynek kifejezést csak most adnak,
hogy akadt egy tagjuk, ki felszólalt. Nem kedves olvasóink Eb-
ben sérelmet csak azok találhatnak, kik a kákán is csomót ke-
resnek.

Abban a cikkben megjelent minden állításom bizonyítható
valóság, csak nincs tér most a bővebb fejtegetésre. Egyetlen
„avatatlan“ kifejezésem ez: „avatatlan kezek között.“ Elisme-
rem, hogy a szó maga szerencsétlenül megválasztott. Nem elég
kifejező, azaz nem jól fejez ki, de sértő szándéka nem volt.
Különbén vita tárgyát nem képezheti, hogy ki az avatottabb
vagyis hivatottabb a vallási tárgyakban, az-e ki — ismétlen —
„csak annyit tanul a vallási tárgyakból, hogy a vizsgán meg
ne bukják“ és „bármennyire meg van is benne azután a jó-
akarát és igyekezetet, még ha kellő jártassággal bír a vallás-
tudományokban, úgy sem képes elég eredményt elérni heti 2
órán, hat osztályban, esetleg 50—60 gyermekkel“ mikor „a
szegény tanító már néhány órán át megelőzőleg folyton tani-
tott, ki van fáradva?“ vagy az a theologus lelkész, ki egész
életében kötelességszerűen ezzel kellett és kell, hogy foglalkozzék?
Természetesen ez csak úgy értendő, hogy ott tanítsák lelkészek a
vallást, a hol azok vannak, máshol minden esetre a tanítónak
kell s így persze „a népiskolai vallástanításnál a tanítókat
nem lehet nélkülözni“, a mint a szerkesztő is megjegyezte.

Tiltakozom az ellen, hogy én a lelkész és tanítói kar kö-
zött a viszonyt bármikor is élesíteném bármivel, meg hogy
„vizes lepedőt“ hánynék a szegény tanítóra. Személyeskedni
nem akarok, azért sok mindenre nem reflektálok, Neveket sem
rejttem véka alá, tudja azt jól mindenki, a tanító ur is, bár
tudtom szerint személyesen nem ismerjük egymást. Hogy még
is nem irtam alá nevemet „régebb“ nyíltan, oka a szerénység
mellett az volt, hogy a „Nők Világa“ még nem lévén meg a
cikk keletkezése idejében, feltűnő lett volna a Közlönyben a
női író eleintén s ezt akartuk elkerülni a szerkesztő ural
egyvetértve. Ugyan e szerénység tiltja most is a kikürtölést. A ki

azonban még sem tudja s tudni mégis akarja nevemet, tekintsen a „Nők Világa“ élére s rögtön kitalálhatja, ki a papleány...*

Borszék, 1906. július 17.

Ibolyka

JÓTÉKONYSÁG ÉS BUZGÓSÁG

Egy szép adomány.

Az isteni gondviselés utjai végére mehetetlenek. A legnagyobb szükségben akárhányszor ott nyitja meg a segély forrását, a hol azt nem is gondolnók. Az ilyen váratlanul nyert segély sokkal kedvesebb előttünk s értéke sokszorosan növekedik, mert az ilyenekben az isteni gondviselés világos bizonyosságait látjuk.

Ilyenszerű gondolatok támadtak a mi lelkünkben közelebről, a midőn lelkünk éppen azzal az aggodalommal volt tele, hogy honnan és miképpen fogjuk fedezni azt a 6—7000 korona összeget, a mi a sz.-udvarhelyi templom építése költségeiből még hiányzik. És a tűnődés és töprengés közben egy kedves levelet kapunk a mely mellé egy »adomány levél« van csatolva. Vargyasi Székely Lajos és neje Sós Juliánna kötelezik magukat, hogy 800 azaz nyolcszáz korona összeget fizetnek a sz.-udvarhelyi templom szószékének a beállítására, mihelyt az szükségessé válik. A mint írják a kegyes székely adakozók, az Isten, munkájuk és fáradságuk után, megsegítette s hálájukat úgy vélik leróhatni, ha az úr házának építésére adakoznak. Soha jobbkor nem érkezhett és nagyobb örömet nem szerezhetett volna ez az adománylevél sehol, mint most és itt. S mennyivel kedvesebb volt azért is, mert tudtuk, hogy Székely Lajos nem is unitárius ember, de ő jól tudta, hogy a mi templomainkban, a mi szószékeinkről csak a tiszta hit, a szeretet és igazság igéi hirdettetnek, s nem léphet a Dávid Ferencz örökébe az a ki Isten tiszta igéjét meghomályosítja. Ezért állít ő más felekezetű ember léteire unitárius szószékét.

Ezt az esetet azért említettük fel hogy mások is velünk együtt örvendjenek és lelkesüljenek a szép és értékes adomány fölött. De aztán még példaképpen is. Sokan vagyunk szegények a kikben meg volna a jó akarat, de nincsen tehetség. Azonban még többen vannak a mi székely testvéreink között olyanok, mint Székely Lajos és neje Sós Juliánna, a kiket szorgalmuk után a jó Isten megáldott. Óh ha még

* Mérhetlen a fájdalmam, hogy látszólag miattam, tényleg lapunk szűkterjedelme miatt oly hosszú időközvel kerültek elé a pro és contra cikkek. Szeretném, ha Ibolyka őnagysága személyesen láthatná most is hány marad ki a kiszedett cikkekéből. A Pálffy Á. úr cikkére megtettem volt észrevételemet s ugyanott méltányoltam „Ibolyka“ irónk törekvését. Most viselem megrovását s kérem a szemben álló feleket: nézzük az ügy érdemét, s ne gondoljuk, hogy a ki valamely ügy érdekében szót emel, csak személyeskedni akar. Szerk.

többek lelkében támadna az a gondolat, hogy hálájukat külsőleg is kifejezték. Oh milyen nagy örömet szereznének nekünk, ha az Úr házában megépítésében, a mi segítségünkre jönnének! És milyen kedves áldozat lenne minden fillér az Isten előtt!*

A midőn vargyasi Székely Lajos és neje Sós Juliánnának ez uton is köszönetet mondok, kérlek titeket székely testvéreim, hogy tiszteljük meg őket azzal, hogy példájukat kövessök s ez által nevünket és emlékünket is örökítsük meg.

Egyben tisztelettel jelentem, hogy Isten jóvoltából már megkezdettük templomunk építését. Az alapkövet július 3-án imádság mellett tettük le. Az építés halad. Az őszre ha Isten megsegít fedél alá is kerül, hogy ne legyünk többé Székelyudvarhelyen idegenek és bujdosók.◀

Vári Albert,
lelkész.

Mondják...

Mondják, hogy a kocsmá
A nép fő temploma.
Én azt mondom, hogy a
Pokolnak kapuja.

Mondják a jó ital
Bút elűz, vigasztal,
Én mondom elbűtít
Méreggel, maszlaggal.

Mondják a pálinka
Szívet bátorítja.
Én mondom, hogy testet,
Lelket megbénítja.

Mondják, hogy a kocsmá
Barátság csarnoka,
Én mondom sírásók
Műhelye, otthona

Mondják, csap a férfi
Egy-egy görbe papot
Én mondom elcsapja
Feleséget, papot.

Székely György.

Ha tudományt akarsz szerezni, dolgozz érette; ha kenyeret, dolgozz érette; ha élvezetet, dolgozz érette Munka a törvény.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **A főt. püspök úr** a nyár egy részét Előpatak fürdőn üdülésre fogja fölhasználni. Julius közepén utazott el.

— **Új tanárok** Kolozsvárra kinevezte az E. K. T. a Főtanács jóváhagyása

reményében Kovács Kálmán és Szentmártoni Kálmán végzett tanárjelölteket helyettes tanároknak. A görög-latin és mathem. természettani h. tanári állások betöltése a jövő hónapi gyűlésen fogja

* Még csak kilencz Székely Lajos kellene, s az új templom minden adóság nélkül diszlene!
S z e r k.

elintézni. *Kereszturra* Péter Lajos és Lőrinczi Géza végzett tanárjelölteket helyettes-tanároknak. *Tordára* Derzsi Zoltán (múlt évben Kereszturon h. tanár) és Simon Miklós végzett tanárjelölteket helyettes-tanároknak. A fiatal tanároknak, kik közül többen már eddig is működtek intézeteinknél, gratulálunk!

— **A papi pálya** iránti érdeklődés ifjaink között fokozódó mértékben mutatkozik. Az 1905. 6. évben a kolozsvári unitárius papnevelő intézetnek volt 23 hallgatója, vagyis hárommal több mint a mennyire az intézet be van rendezve. Az 1906. 7. évre főlvetételért folyamodott a IV. évre 5, III. évre 11, II. évre 2, I. évre 9, összesen 27 Ezeket kivül van 1 magántanuló és 1 rendkívüli hallgató

— **Kiss Sándor** papjelöltet az a ki-tüntetetés érte, hogy a Manchester városban (Anglia) levő unitárius papnevelő intézetbe ösztöndíjas hallgatónak az 1906. 7. tanévre főlvetetett a dr. Boros Gy. papn. intézeti dékán és Gordon Sándor intézeti igazgató ajánlatára. Kiss Sándor lesz a Manchesteri Home Missiounary college első magyar hallgató.

— **Hódmezővásárhelyi egyházköz-ségünk** főleg a Kovács József gondnok áldozatkész közreműködésével hatalmas lépést tett, mert 61 hold földbirtokot vásárolt. Ha Isten élteti Kovács Józsefet — a mit minden jó lélek kíván — akkor Hódmezővásárhelynek egy év alatt tem-ploma is lesz.

— **Lelkészköri gyűlés Székely-kereszturon**, 1906. június 28-án tartott első alkalommal vidéken a lelkészköri gyűlés, de ennek sikere azt mutatja, hogy ez jövőre nézve gyakorlatba ve-endő, mert a lelkészi kart érdeklő ügyeink itt intézhetőek el igazi tárgyilagossággal, hol a lelkészek a helyi viszonyokat is tekintve, nagyobb számmal és kevesebb kiadással részt tudnak venni az őket érdeklő ügyek tárgyalásánál. A gyűlést Kelemen Albert alelnök vezette. Mindjárt a gyűlés elején felolvasta a főtiszt. püspök urnak, mint a lelkészkör elnökének, üdvözlő levelét, melynek végén tudatja elnöki tisztéről való lemondását. A gyűlés az előbbi hálás köszö-nettel, ez utóbbit sajnálattal fogadja s hogy mégse válják meg egészen szeretett

elnökétől, egyhangulag tiszteletbeli elnöké-
knek megválasztja.

Alelnök Kelemen Albert esperes tartotta meg a lelkészi gyakorlati életre vonatkozó értékes felolvasását „Egyházunk közigazgatása és lelkészeti” címen. Az abban felmutatott hasznos utasításokra nézve elhatározott, hogy az „Unitárius Egyház” című lapban adassék közre.

Dr. Boros György theol. dekan, a lelkéször titkára tartott ezután értekezést „A modern bibliamagyarázat követelése az unitárius lelkésztől” címen. Mivel az értékes tanulmány megjelenésére nézt ígéretet kaptunk, addig is hálás köszönettel vagyunk a tanár ur iránt.

A gyűlés tárgyának legnevezetesebb pontja volt az „Unitárius Egyház” című lap jövő sorsa felett való döntés! Az volt a kérdés: átveszi az általános lelkéször? vagy pedig maradjon a kereszturvidéki tulajdonában? A gyűlés egyértelmű határozattal kimondotta, hogy az általános lelkéször szükségesnek látja e lap fenntartását tulajdonába veszi és minden lelkészre nézve erkölcsi kötelességnek tartja e lap támogatását. A szerkesztést gondos kezekben látván azzal továbbra is Lőrinczi Istvánt bízta meg, kinek joga leend maga mellé szerkesztő azaz munkatársakat kérni fel. Az „Unitárius Szószék” című könyv szerkesztésé-
sével Deák Miklós, Vári Albert és Balázs András lelkészek bízták meg.

Kiváló lelki örömünkre szolgált, hogy egy buzgó világi lelkésztársunk: Imre József nagyenyedi főszolgabíró a fia. részt vett a mi ügyeink tárgyalásában s jóirányu utasítással szolgált némely dolgokban. Ez azt bizonyítja, hogy szükséges volna eszméinknek minél több ilyen lelkes segítő társakat nyernünk!

A gyűlés után kezébe volt, melynek jó hangulatját a vonat indulása szakította meg ij.

— **A székelykereszturi unitárius** 6 oszt. gymn. értesítője Sándor János igazgató gondos szerkesztésében az 1905. 6. tanévről sok érdekes adatot tartalmaz. Volt három gondnoka, 5 rendes, 1 hittanár, 4 h. tanár, 1 énektanító. 153 tanuló (93 unitárius) vizsgát tett 139, jelesen 17, jól 35. A könyvtár gyarapodott 232 művel, a szertárak is szépen gyarapodtak. A tanulók 5222 kor. segélyben

részesültek. Egyes jóltevők áldozatkészsége ebben az évben is szépen mutatkozott.

— **A székelykeresztúri gymnasium** építése segélyügyét gr. Apponyi vallás-és közoktatásügyi miniszter tárgyalása alá vette. Mielőtt véglegesen határozná, tájékozást kér az E. K. Tanácstól arra nézve, hogy mikor szándékozik a gymnasiumot 8 osztályra kiegészíteni

— **Polgárdi a július 1-ő napján** köszöntött be Kiss Károly, kit a főt. püspök úr bizalma erre a nevezetes állásra helyezett. Bekatató papja Józán Miklós esperes volt. Budapestről jelen volt Kozma Gyula igazgató és Kozma Dénes urak, kik a harang alap javára 27 koronát ajándékoztak. A szép gyülekezet jó reménnyel és szeretettel fogadta az új lelkipasztort, a ki már megkezdte működését, s hűvein kívül meglátogatta az ev. ref. szomszédos lelkipásztorokat. Mi csak azt kívánjuk, hogy tíz évig ne legyen iktatás Polgardiban! Ez lesz az új pap legnagyobb dicsérete

Tordátfalvára júli. 8 án köszöntött be Kökössy Mihály volt polgárdi lelkész. Bizalommal várták s szeretettel fogadták hűvein.

— **A martonosi templom** készen van. Már láttuk képét, ismerjük tervét és berendezését, s előre mondhatjuk, hogy a XX-ik százban épült első új templomunk új irányt jelez az unitárius templomépítés terén. Az ünnepélyes megnyitás aug. végén lesz a főt. püspök úr vezetése alatt.

— **A kolozsvári kollegium unitárius jellege.** Előkelő unitárius embertől hallottam azt a kérdést, hogy „úgy-e a konviktusi tagoknak fele része más felekezeti?” Hasonló tájékoztatásról lépten-nyomon szerezhetünk tapasztalatot. Feleljenek az évi értesítő adatai. Az 1905-6 isk. évben az unitárius kollegium konviktusának 197 tanuló volt tagja; ebből 162 unitárius, 181 bennlakó tanuló közül 148 unitárius. Az egész kollegiumban volt 325 tanuló, ebből unitárius 174. A más felekezetűek között legtöbb az izraelita (84) és ág. ev. (25), tehát azon felekezetekhez tartozók, a kiknek városunkban iskolájuk nincsen. Ez a pár szám mutatja, hogy az unitárius ifjak kollegiumunk-

ban abszolút többségben vannak. Hogy aztán a közszellem eléggé unitárius-e, arra az Értesítő alapján nem lehet felteni.

— **Szolgálat az úr előtt.** Unitárius egyházi beszédek. Irta Csifó Salamon. Ilyen czímen jelent meg egy kötet, tartalmaz 33 beszédet, 17 közönséges beszéd mellett van 16 alkalmi. (Tanév elején 2), (Őszi háláünnepen 2), (Virágvasárnapján 1), (Áldozó csütörtökön 1), (Év utolsó napján 1), (Új évi 1), (Karácsonyi 2), (Husvétii 2), (Pünkösti 2), stb. Kiállításra csinos, nyomása tiszta. A tartalmasság tekintetében árá fűzve 4 kor. Megrendelhető szerzőnél; (Kolozsvár, Kosuth u.) továbbá Stein János és Lepage Lajos könyvkereskedőknél (Kolozsvár, Főter.) A művet később tüzetesen fogjuk ismertetni.

— **Köszönetnyilvánítás.** Szathmári Dénes és Szabó Druzska a kövendi szószék fűlé magánigyekezet után gyűjtött penzekből a buzgó vallásosságtól indítva egy koronát készíttettek, melynek értéke 180 kor. a mult évben Dalí János és Pálfi Róza urasztali kenyeret adtak és továbbra is fogják adni; értéke 8 kor. A jótett magát dicséri, s a hit ily tettekben nyilvánul. Miért fogadják hálás köszönetét a jószívű adakozók az eklézsiának. F i n t a Károly gondnok. Kiss Jakab unitárius mester.

— **Nyl város köszönet.** Gál Ferencz buzgó hitrokouunk, aki négy évvel ez előtt már két urasztali terítőt ajándékozott volt, akkor még élő feleségével, Gál Zsuzsánnával, több mint 80 korona értékben; most ismét föllelkesült a közelgő pünkőt alkalmából és egy gyönyörű, szép kiviteli urasztali kelyhet vett és ajándékozott a szentgericezi unitárius egyházközségnek. A kehely valódi ezüst és vérelára 80 korona. A felirat rajja ez: Elhunyt kelves felesége és a maga emlékére ajánlotta Gál Ferencz a szentgericezi unitárius egyházközségnek 1906. — Midőn ezt a dicséretre nem szoruló ténytet helyen is megköszönöm buzgó afiának, kérem a szeretet Istenét, hogy őt éltesse még sokáig, hogy nemes szívű gyönyörködhessek hosszasan adományai szépségében! Szentgericezi Ü r m ő s i K á l m á r lelkész.

— **Nyilvános köszönet.** Útó András bórkereskedő ur sepsiszentgyörgyi unitárius egyházközségünknek 200 azaz kettőszáz koronát adományozott azzal a feltétellel, hogy ez összeg egy szebb jövőben, — mikor édes reményünket megvalósulva, az unitárius templomot felépülve látjuk — harang beszerzésre fordíttassék. A vallásos léleknek szép megnyilatkozása ez! Követésre méltó nemes példa! Az egyházközség nevében e helyen is hálás köszönet érte. Sepsiszentgyörgy, 1906. jan. 16. J ó z s e f Lajos, unitárius lelkész.

— **Perczel Kozma Flóra** két becses

tanulmányát: A család szerepe a szociális munkában, A vallás szerepe a nevelésnél, kiadta az Unitárius Egyház külön levonatban. Nagyon jó szolgálatot tett azoknak, a kik szeretnek okulni a nagy kérdésekben tisztán látó s nemesen érző emberbaráttól.

— **Kérelem.** Tisztelettel kérem azokat, a kik „Szolgálat az Ur előtt” című egyházi beszéd-gyűjteményemre július 25-ig előfizet, hogy a mennyiben a rendelt példányokat augusztus 1-ig meg nem kapták volna, sziveskedjenek arról engem értesíteni. Csifó Salamon.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

A kereszturközi Dávid Ferencz-egylet aug. 8-án Korondon érdekesnek ígérkező gyűlést fog tartani Deák Miklós alelnök vezetése alatt. Egyházi beszédet tart Szász András lelkész, felolvasást Szentannay Sámuel. Lesz több szaválás, ének és a rendes közgyűlésen értekezés és eszmecsere énekeink megzenésítése tárgyában. Bevezeti Miklós Jenő tanító.

Az egylet pénztárába f. évi május hó 16-jól július 14-ig rendes tagsági díjat fizettek: Biró András Kide 900—904-re. Kányaró Ferencz Mocsolya 906-ra, dr. Hintz György Kolozsvár 906-ra, Lendvai Emil Kolozsvár 906-ra, Nagy Gergely, Nagy Károly 905—906-ra, Székely Andor Pásztó 906—907-re, Ambrus Gergely, dr. Boros Györgyné, dr. Frankis István, Magyar Mihály, Domján Péterné, Csifó Salamon, Csifó Salamonné, Kovács Gézné, dr. Váradi Aurél, Debreczeni Sándorné, Fekete Gyula, Lakatos Ferencz, Finta József, dr. Veress Vilmos, Inczei Tamás, Kernsztyély Mózes, Tarcsafalvi Albert, Tarcsafalvi Alberiné Kolozsvár 906-ra, dr. Ferencz Ákos Dicsőszentmárton 901—906-ra, Sz. Kovách Béla Debreczen, Toth Albert M.-Ketzél 903—906-ra. Török Arpád Erzsébetváros 906-ra, Gál Ilona Válaszút 906-ra.

Előfizetési díjat fizettek: Id. Szél Géza Sz.-Keresztúr 903—905-re, Bedő Dénes Naszód 903—904-re, Sándor Jenő Haudalbustyaháza 906-ra, Elekes Jánosné Kolozsvár 906-ra, Barra Mózes Dotoka

906-ra, Székely Ferencz Egeres 904—906-ra, Szénási Istvánné Dés 904—906-ra. A budapesti D. F.-Egylet tagjaiért 905—906-ra fizetett 200 koronát.

A marosközi fiók-egylet pénztárába fizettek: Marosi Lajosné Vadad 904—905-re, Marosi Lajos Vadad 904 905-re, Csinádi Jánosné 906-ra, Nagy Benedek 905—906-ra, Nagy Lajos 903-ra, Sófalvi Gergely 906-ra, Nyárádszereda, Szabó Lajosné Szent-Gerice 906-ra, Marosi Máttyás Nagy-Kadács 901—902-re Nagy Jenő, Nagy Jenőné Jobbágyfalva 905-re, Szakács Ferenczné Kaál 906-ra, Herzsényi Bálintné, Májai Berta, Kelemen Albert, Kelemen Albertné, Csongvai Lajos, Rédiger Berta, Csiszér József, Mikó Arpádné, Schuler József, dr. Sárkány Miklósné, Horváth Miklósné 906—ra, özv. Kádár Lászlóné 905—906-ra Marosvásárhelyi, Marosszentkirályi unitárius egyházközség 906-ra

A küllőköri fiók-egylet pénztárába, fizettek: Emke daloskör, József Elek, id. Miklós Sámuel, Székely Sámuel 906-ra id. Székely György 905—906-ra Dombó, Molnár Katalin Dicsőszentmárton 901—905-re.

Olvasóink sziveskedjenek tudatni az alább megnevezett egyleti tagok lakását. A nevek után az eddigi lakások vannak jegyezve. Ilkei H József Baróth, Pálmer Andorné sz. Pálfi Margit B.-pest, Rend Aurél Bécs, Klein Izidor Szabéd, Berei Mihály Gyulafehérvár, Raffaj András Kapnikbánya, Agh János Budapest, VII., Klauzál-u. 31.